ВІДГУК
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора **Глазкової Ірини Яківни**
про дисертацію **Лю Чана**
«Формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дослідження. Глибокі соціальні, духовні та економічні зрушення, що відбуваються нині в Україні, поставили систему освіти в ряд найважливіших соціальних інституцій. За цих умов особистість педагога, якість його професійної діяльності набувають особливої значущості. В сучасних умовах особливої актуальності набуває проблема формування професійно-педагогічної культури вчителів музики, тому що від рівня особистісного, професійного розвитку педагога-музиканта залежить процес введення дітей у світ музики, залучення до мистецтва, виховання почуттів, розширення їх духовної сфери. Вона є синтезом двох складових – педагогічної культури і професійної. Аналіз досвіду КНР у контексті формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва заслуговує на особливу увагу, бо внесок цієї країни в даному напрямі є досить значним.

Аналізуючи проблеми вітчизняної освіти, дослідник виокремлює низку суперечностей – суспільною значущістю забезпечення якісної вищої музично-педагогічної освіти в Україні на засадах культурологічного підходу й реальним її станом; посиленням інтересу до конструктивного досвіду з формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в китайських університетах та відсутністю цілісного наукового дослідження у цьому напрямі; доцільністю використання передових ідей китайських науковців про організацію процесу формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва та недостатньою обізнаністю цих ідеями українських дослідників; потребою у творчому застосуванні в українській вищій школі перспективного досвіду закладів вищої освіти КНР із формування зазначеної компетентності у студентів музично-педагогічного профілю та відсутністю відповідного організаційно-методичного забезпечення із цього питання; потребою у творчому застосуванні прогресивних ідей китайського досвіду формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР та їх недостатньою дослідженістю.

Тож вибір теми дослідження є слушним і зумовлений об'єктивними потребами досягнення високого рівня формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертація Лю Чана має чітку структуру, складається зі

вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел до кожного розділу. Повний обсяг дослідження – 250 сторінок, зокрема 166 сторінок основного тексту.

Метою дослідження є цілісний ретроспективний аналіз систематизації теоретичних ідеї й узагальнення досвіду формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР для творчого використання прогресивних здобутків в умовах розбудови нової української школи. Автором поставлено низку дослідницьких завдань, спрямованих на досягнення поставленої мети, визначено об'єкт і предмет дослідження.

Достовірність результатів дослідження забезпечена опорою на наукову методологію, вихідні теоретичні положення і понятійно-термінологічний апарат, багаторічним вивченням проблеми, використанням комплексу взаємопов'язаних методів дослідження, адекватних його об'єкту, предметові та завданням, узагальненням досвіду формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР та накресленням перспектив його творчого використання у педагогічних ЗВО України.

Щодо наукової новизни дослідження, то дисертантом здійснено цілісне дослідження проблеми формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів мучного мистецтва в закладах вищої освіти КНР; розкрито підходи до визначення суті поняття «професійно-педагогічна культура» (інтегративна якість особистості педагога-музиканта, умова і передумова організації дієвої професійної діяльності, високий рівень сформованості професійної компетентності вчителя музичного мистецтва, який має здатність до професійного самовдосконалення та саморозвитку) та «формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва» (здатність до творчої самореалізації в різноманітних видах професійно-педагогічної діяльності, спрямованої на опанування, передачу і створення педагогічних цінностей і технологій); визначено структуру формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР: емоційно-мотиваційний (сприйняття професійно-педагогічної культури як власної професійно-особистісної цінності, розвиненість мотивів щодо постійного самовдосконалення), когнітивно-аксіологічний (перетворює загальносуспільні та педагогічні цінності в особистісні, що дає поштовх формуванню їхньої професійно-педагогічної культури та забезпечує здатність майбутнього вчителя розв'язувати професійні завдання і передбачає сформованість професійної компетентності розвивати в учнів духовні та моральні цінності), морально-світоглядний (забезпечує оволодіння майбутнім учителем знаннями про оточуючий музичний світ дитини, своє місце і призначення в світі, можливості його пізнання й перетворення, моральні цінності у музично-педагогічній діяльності) та діяльнісно-творчий (сприяє здатності до активного упровадження набутих знань, умінь та

навичок для продукування нових ідей і способів професійних дій, які спрямовані на саморозвиток у творчому процесі) компоненти; узагальнено китайський досвід формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР. Визначено форми (самонавчання, заочна, денна, вечірня, дистанційна) та методи (специфічні (метод художнього розуміння вокальних пісень, метод крос-культурного підходу та порівняння вивчення національних культур, метод моделювання ситуацій художньо-педагогічного спілкування, метод художньо-педагогічної ділової гри, метод виявлення «загального» і «особливого», метод контрастів, метод музично-образної драматургії), традиційні (метод евристичної бесіди, метод демонстрації, метод занурення у музичний твір, практико-орієтовані методи навчання, ігрові методи навчання, метод лекції, метод бесіди, метод обговорення, метод читання музичних творів, метод тренінгів з сольної практики, метод спостереження та розуміння колективної творчості)), спрямовані на формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР. З'ясовано, що на першому та другому курсах здобувачі освіти, в основному, тренують базові навички, аби підвищити свої музичні здобутки, а на третьому і четвертому курсах вони зосереджуються на розвитку музичного самовираження, творчості та педагогічної майстерності. Найвищим рівнем сформованості професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва є опануванням технологією музикотерапії, яка ґрунтується на принципах співу та спеціальних вокальних вправах, спрямованих на акустичну стимуляцію роботи життєво важливих органів майбутнього педагога, оптимізацію діяльності вищої нервової системи і підвищення всіх захисних сил організму. Дана технологія сприяє самовдосконаленню та саморозвитку вчителя, запобігає його професійному вигоранню, яке має вплив на рівень сформованості професійно-педагогічної культури педагога; *окреслено* перспективи творчого використання напрацювань китайських педагогів із проблеми формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у вищій школі України. По-перше, це проведення міжрегіональних культурно-музичних заходів, що сприяють налагодженню міжособистісних зв'язків та культурного обміну між педагогами-музикантами різних провінцій. Другою рекомендацією, яку доцільно впровадити в освітній процес майбутніх учителів музичного мистецтва щодо формування їхньої професійно-педагогічної культури є запрошення візитуючих професорів для викладання на один або декілька семестрів. По-третє, навчаючись у ЗВО майбутні вчителі музичного мистецтва беруть активну участь у різних культурних конкурсах або заходах за межами кампусу. Ці заходи дозволяють студентам показати свої таланти на великій сцені (конкурс мистецтв «День вчителя», танцювальні спектаклі, концерти інструментальної музики, дитячі спектаклі тощо). По-четверте, формування м'яких навичок, які сприяють

міжособистісним відносинам між учителем та учнем, побудованих на принципах культурного розвитку та гармонії.

Подальшого розвитку набули наукові положення щодо творчого використання прогресивних ідей китайського досвіду в умовах розбудови нової української школи у напрямі модернізації української музично-педагогічної освіти відповідно до тенденцій формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Здобувач на достатньому науковому рівні обґрунтував вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, концепцію, методологічні й теоретичні основи, аргументував використання обраних методів дослідження.

У вступі обґрунтовано вибір теми та її актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, представлено методи наукового дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів.

Перший розділ «**Теоретичні питання формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР**» присвячено стану вивчення досліджуваної проблематики; розкрито проблему формування професійно педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в працях китайських науковців; визначено структуру формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР.

У другому розділі **«Досвід формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР»** автором проаналізовано зміст, форми та методи формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР; розкрито можливості використання прогресивного китайського досвіду формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти України.

На нашу думку, висновки до розділів і загальні висновки є чіткі та логічно аргументовані, містять коректні узагальнення. Їх зміст переконує у тому, що дисертант досяг сформульованої мети дослідження і виконав поставлені завдання.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях. Основні положення й результати дослідження відображено в 16 наукових працях (із них 13 одноосібних), серед них: 5 статей у наукових фахових виданнях, 4 – в зарубіжних виданнях, зокрема 1 стаття надрукована в журналі, що індексується в наукометричній базі WoS, 7 – у збірниках матеріалів наукових конференцій, що відповідає чинним вимогам щодо опублікування результатів дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна праця відповідає спеціальності, за якою вона подана до захисту.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих дисертантом результатів, слід назвати деякі **дискусійні положення**, а також висловити окремі побажання:

1. У роботі наведено та систематизовано визначення китайських та українських учених щодо суті понять «професійно-педагогічна культура» та «формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва», але не прослідковується авторська позиція щодо трактувань понять «педагогічна культура» та «професійна культура», які використовуються в досліджені.

2. Відзначаючи логіку і глибину наукової розвідки Лю Чана, при розкритті проблеми формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в працях китайських науковців, на нашу думку, доцільним видається вивчення досвіду не тільки педагогічних ЗВО, а й консерваторій.

3. На нашу думку, у другому розділі необхідно було здійснити порівняльний аналіз змісту, форм та методів освіти формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти ЗВО КНР та України, а його результати подати у вигляді порівняльної таблиці.

4. При визначенні структури формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема її чотирьох компонентів (емоційно-мотиваційний, когнітивно-аксіологічний, морально-світоглядний та діяльнісно-творчий), доцільно було б визначити критерії та показники її рівнів сформованості та навести експериментальні дані.

5. У процесі характеристики професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва (розділ 1), на нашу думку, доцільним було б приділити більше уваги визначенню особливостей їх формування.

6. Проведене дослідження набуло б більшого значення в разі представлення в додатках фрагментів конспектів занять з різних дисциплін, що забезпечують формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР.

Проте, висловлені зауваження не знижують якості й практичного значення дисертації, мають здебільшого рекомендаційний характер і не впливають на загальний позитивний висновок оцінки проведеного дослідження.

Загальний висновок та оцінка дисертації.

Дисертаційна робота Лю Чана «Формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що

відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету філології
та соціальних комунікацій
Бердянського державного
педагогічного університету Ірина ГЛАЗКОВА

Учений секретар
Бердянського державного
педагогічного університету,
кандидат педагогічних наук, доцент Ольга ПОПОВА

Підпис засвідчую
Старший інспектор відділу кадрів